

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
CENTRUL EDUCAȚIONAL PRO DIDACTICA

CURRICULUM OPȚIONAL PENTRU GIMNAZIU ȘI LICEU

Titlul disciplinei: CITIND, ÎNVĂȚ SĂ FIU

Aria Curriculară: LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Autori:

Tatiana Cartaleanu, dr. conf. univ.

Elena Suff, dr. conf. univ.

Chișinău

2015

PRELIMINARII

Prezentul curriculum se adresează profesorilor care vor desfășura disciplina opțională *Citind, învăț să fiu* în baza auxiliarului didactic omonim. Ideea dezvoltării personale prin lectură nu este nici nouă, nici originală – statutul inedit i-l conferă cursului caracterul interdisciplinar (deoarece aria curriculară *limbă și comunicare* nu este singura în cadrul căreia elevii ar putea beneficia de o formare instituționalizată) și structurarea conținuturilor, care se face tematic.

Această viziune asupra formării personalității elevului prin texte și fragmente de texte valoroase ca mesaj, pe care profesorul de limbă și literatură română nu le va privi în primul rând prin prisma aparatului terminologic de lingvistică și teorie literară, în cadrul căruia elevul nu va fi pus în fața necesității de a operaționaliza terminologia de rigoare, ci va învăța să folosească textele scrise pentru a se cunoaște pe sine și a-și construi un viitor este una integratoare.

Cărțile care au luminat copilăria mai multor generații de cititori, reprezentate prin fragmente relevante, ar putea să devină cărți de căpățîi pentru cei care — poate — căutînd răspunsuri la întrebările existențiale, într-un text de ficțiune vor găsi un sfetnic și un model. Menționăm optimismul și seninătatea multor texte, tendința eroilor literari spre succes și reușită, bunătatea și dărnicia lor. La fel, e important cum se rezolvă problemele pe care le înfruntă eroii, cum participă la rezolvarea lor cei din jur. Indubitabil, lectura unor fragmente sau a unor texte de autori mai puțin cunoscuți oferă o deschidere fără frontiere spre marea literatură a lumii, pune în circuitul de valori ale elevilor contemporani probleme general-umane perene și promovează o axiologie pe care ne-am dori să și-o aproprieze copiii noștri.

REPERE CONCEPTUALE ALE DISCIPLINEI

Auxiliarul a fost elaborat pentru asigurarea cu material literar a disciplinei opționale *Învăț să fiu*, situat la frontiera dintre *Educația civică, Psihologie, Educație moral-spirituală și Limba și literatura română*. În situația în care elevii au beneficiat de acest curs, este ideal ca disciplina opțională *Citind, învăț să fiu* să se țină în anul de studii următor.

Recomandăm disciplina pentru elevii de gimnaziu, fără a specifica vreo clasă, iar gama extrem de largă de texte pe care le conține lucrarea îi va permite oricărui profesor interesat să selecteze materialul literar care să participe nemijlocit la formarea și cristalizarea personalității celor care vor alege disciplina opțională în cauză. În baza aceluiași proiect de distribuție a orelor și de valorificare a potențialului formator foarte înalt al cursului, profesorul ar putea să se adreseze și elevilor din prima clasă de gimnaziu, și celor din ultima. Așa cum apare distribuția orientativă a orelor pe unități didactice, și statutul textelor recomandate este unul pur orientativ; este vorba de un model flexibil și ușor adaptabil la alte obiective și competențe specifice.

Competențele specifice ale disciplinei urmăresc dezvoltarea inteligenței interpersonale și intrapersonale, contribuie la formarea caracterului, la dezvoltarea personalității. Ele acoperă teritoriul pe care cele mai moderne concepte curriculare îl plasează sub umbrela lui *savoir-vivre* sau *savoir-être*. Cele 8 module ale auxiliarului dictează și distribuția materialului pe unități didactice.

Textele sînt adresate elevilor care vor beneficia de îndrumarea unui profesor, căci recunoaștem că impactul lecturii cu un specialist care își știe clar obiectivele și tehnologia poate să fie diferit de cel pe care îl obține un simplu cititor, chiar pasionat. Vor exista însă situații didactice cînd elevii vor citi și vor discuta singuri, iar profesorul îi va lăsa să caute adevărul.

COMPETENȚE-CHEIE/TRANSVERSALE DEZVOLTATE ÎN CADRUL DISCIPLINEI

Competența de comunicare în limba română

- ✓ Aplicarea în mod adecvat și creativ a regulilor generale ale comunicării și interacțiunii sociale în limba română.

Competențe digitale

- ✓ Folosirea mediilor informaționale și comunicaționale în mod eficient pentru interacțiune și comunicare, apelînd la mijloacele și filosofia care stau la baza erei digitale.

Competențe de învățare

- ✓ Folosirea resurselor potrivite pentru dezvoltarea deplină a potențialului individual.
- ✓ Realizarea unui echilibru corespunzător al componentelor intelectuale, emoționale și motivaționale ale personalității, consolidînd încrederea în sine și stima de sine, motivarea pozitivă și capacitatea de a le utiliza în mod corect.
- ✓ Corelarea cunoștințelor teoretice cu activitățile practice, demonstrînd o atitudine pozitivă față de învățare.

Competențe de autocunoaștere și autorealizare

- ✓ Valorificarea competențelor dobîndite în studii ulterioare, în muncă, precum și în viața publică și privată.

Competențe interpersonale, civice, morale

- ✓ Recunoașterea și gestionarea propriilor emoții.
- ✓ Cooperarea cu, raportarea la și empatizarea cu ceilalți.
- ✓ Manifestarea compasiunii și a toleranței față de ceilalți.
- ✓ Manifestarea respectului pentru drepturile proprii și ale celorlalți, indiferent de etnia, limba, cultura, religia, genul, vîrsta, originea sau statutul social și cultural al acestora.

Competențe culturale și interculturale

- ✓ Demonstrarea respectului față de valorile culturale, față de părinți, familie, comunitate, școală și profesori, societate, înțelegîndu-le valorile și tradițiile.
- ✓ Îmbogățirea identității personale, înțelegînd alte culturi și valori ca parte a identității lor globale; asumarea unui concept mai larg al identității ca oportunitate pentru îmbogățire personală și colectivă.

Competențe antreprenoriale

- ✓ Lucrul constructiv în echipă.
- ✓ Utilizarea în interes propriu a informațiilor despre dezvoltarea profesională și luarea în considerare a schimbărilor contextuale, individuale și sociale în planificarea și implementarea planului de dezvoltare a propriei cariere.

I. Competența generală a disciplinei

Utilizarea textelor literare, aplicînd strategii de lectură și interpretare adecvate, pentru a se cunoaște pe sine, a-și îmbogăți experiența de a relaționa cu lumea, de a se integra în societate și a-și construi un viitor.

II. Competențele specifice ale disciplinei

1. Receptarea textelor literare, prin perceperea relațiilor și conexiunilor între temele, motivele, problemele, mesajele acestora și impactul asupra cititorului.
2. Exprimarea stării postlectorale, prin generarea de idei, soluții, concluzii.
3. Transferul, prin realizarea de conexiuni complexe, adaptarea și adecvarea la context a mesajelor receptate.

CONȚINUTURI RECOMANDATE

Nr. UD	Temele recomandate pentru unitatea didactică (UD)	Nr. de ore
1)	Învăț drepturile și nevoile mele. Dreptul la familie Text de bază recomandat: <i>Petrecerea</i> de Florina Ilis. Text auxiliar recomandat: <i>Oglinda lui Erised</i> de Joanne K. Rowling.	4
2)	Învăț să mă cunosc. Acționez în numele viitorului. Text de bază recomandat: <i>Fiul meu și-a făcut viața singur</i> de Gabriel Liiceanu. Text auxiliar recomandat: <i>Niciodată nu trebuie să-ți pierzi speranța</i> de Stephen Hawking.	5
3)	Învăț să comunic cu ceilalți. Toleranță și alteritate. Text de bază recomandat: <i>Nu în zadar</i> . Text auxiliar recomandat: <i>Pur și simplu spuneți</i> de Gene Bedley.	4
4)	Învăț să construiesc relații cu ceilalți. Educația acasă și în școală. Text de bază recomandat <i>Erau anumite reguli</i> de Sanda Negropontis. Text auxiliar recomandat: <i>Petruța</i> de Mircea Cărtărescu.	5
5)	Învăț să iau o decizie. Probleme și dileme. Text de bază recomandat: <i>Prințesa și cerșetoarea</i> de Frances Burnett. Text auxiliar recomandat: <i>Bărbat, femeie, copil</i> de Erich Segal.	4
6)	Învăț să trăiesc în comunitate. Rude, prieteni, cunoscuți. Text de bază recomandat <i>Coșul mătușii Cyrilla</i> de Lucy Maud Motgomery.	4

	Text auxiliar recomandat: <i>Sferturi</i> de Nicole Krauss.	
7)	Învăț să fac față riscurilor. Copii și adulți. Text de bază recomandat: <i>Bătaia</i> de Florina Ilis. Text auxiliar recomandat: <i>Copacul cu probleme</i> de Sue Knight.	4
8)	Învăț să-mi construiesc viitorul. Sînt responsabil pentru faptele mele. Text de bază recomandat <i>Ochi de dansatoare</i> de Amélie Nothomb. Text auxiliar recomandat: Interviu cu Jamie Oliver.	5

SUGESTII METODOLOGICE

Cînd textul cu care ați decis să lucrați prezintă o altă realitate etnică, spațială, temporală decît cea cunoscută copiilor, nu ezitați să oferiți explicații în legătură cu ceea ce este mai greu de perceput, însă realizați neapărat transferul: cum ar arăta aceeași problemă astăzi, la noi; cum te-ai simți în locul personajului etc.

Aforismele plasate pe cîmp, precum și orice citate selectate din text pot fi utilizate pentru discuții. Le recomandăm atît pentru EVOCARE, cît și pentru REFLECȚIE. Cel mai simplu este să solicităm idei și gînduri în legătură cu ele (*Brainstorming*) sau să realizăm exerciții asociative (*La ce te gîndești...*). Tehnicile în baza cărora se poate construi o discuție sînt: *Discuția ghidată, Pixuri în pahar, Colțuri, Pînza discuției, Roata / Cercul, Argumente pe cartele, Scheletul de pește, Graficul T, Graficul M* ș.a. Aceste maxime pot fi utilizate și pentru formularea unor subiecte în discuții mai de grup, în rezultatul cărora clasa ascultă doar rezumatul. Se pot utiliza și pentru eseuri / concursuri de eseuri, care, scrise de către copii, ar deveni subiecte de discuție.

Poeziile cu care începe fiecare capitol pot fi citite, recitate, puse în discuție. Ele vizează direct tematica respectivului capitol, de aceea pot fi abordate în raport cu mai multe dintre textele epice ale unității.

Atunci cînd textul ales vizează personalități marcante din cultură, sport, știință, este necesar ca elevii să se documenteze în prealabil cu privire la viața și realizările celui vizat.

Parabolele au o încărcătură simbolică foarte mare și de aceea urmează să fie rezervat mai mult timp pentru discuții pe marginea lor. Alături de sarcinile incluse în auxiliar, cel care lucrează cu textul e liber să remarce tangențe ale problemelor din parabole cu problemele altor texte, să discute și să remarce universalitatea lor.

Textele de proporții vor fi citite individual din timp, iar apoi discutate în grupuri mici sau în plen.

Utilizarea imaginilor este implicită: unele dintre ele ajută la înțelegerea textului, altele – ghidează imaginația copiilor.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Cartaleanu, Tatiana; Cosovan, Olga. *Atelierul de lectură în demersul educațional. Strategii de dezvoltare a gândirii critice*. Chișinău: Centrul Educațional „Pro Didactica”, 2004.
- 2) Cartaleanu, Tatiana; Cosovan, Olga; Goraș-Postică, Viorica; Lîsenco, Sergiu; Sclifos, Lia. *Formare de competențe prin strategii didactice interactive*. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, 2008.
- 3) *Citind, învăț să fiu. Auxiliar didactic pentru psihologi școlari, diriginți, profesori*. Coord. Violeta Dumitrașcu. Chișinău: Centrul Educațional „Pro Didactica”, 2008.